

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

Examen III. De Iuramento & Blasphemia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

Examen III. de iuram. circa Mandat. 65

latria adoratione, qua ipse Christus adorandus est? Potest, imò debet; quia imago cum exemplari, & exemplar in imagine adoratur. Ex eodem.

Canis.

28. *An adoranda nomina IESV, & MARIA? Maximè: adoratione quidem respectiua, propter eum, quem representant, & ad quem diriguntur. Adhuc Canisus.*

Canis.

29. *Quidnam de cereis iuxta reliquias vel imagines Sanctorum accendendis, reliquiis ad collum appensis deferendis, agnis cereis adorandis? Licitum planè cereos accendere, deferre reliquias. Num speciale peccatum committitur ab eo, qui delinquit, cum reliquias ad collum gerit? Minimè. Agni denique cerei adorari debent vti imago IESV. At vendi, aut minio, auro, aliòve colore pingi sub excommunicatione prohibentur.*

30. *Vt reliquia alicuius Diui recens inuenta possint adorari, quidnam precedere debet? Sunt ab Episcopo approbandæ. Ad huiusmodi autem approbationem requiritur in primis certitudo moralis, non autem euidencia, quæ nitatur infallibilibus argumentis: deinde vt ille Sanctus sit canonizatus.*

Bellar.

EXAMEN III.

De legibus in particulari circa materiam de Iuramento & Blasphemia.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit iuramentum, cuiusnam est virtutis actus, & quònam modo diuiditur?

I. *Vidnam iuramentum? Si nominis etymon spectes. Actio est, qua Deus in testem inuocatur; si interiorem essentiam. Affirmatio est, vel negatio, sacrae rei attestazione firmata, ad fidem faciendam, vel promissionem firmandam. Tria quidem ad illud concurrunt, intellectus necessitatem, vel utilitatem proponens, voluntas iurandi intentionem addens, & lingua, se imòne iuramentum complens.*

2. *Num malum intrinsecè iurare? Minimè, & ideo nec iure naturali, nec in lege gratiæ prohibitum, si debitæ seruentur circumstantiæ.*

E

3. *Bonum*

3. *Bonum ne iuramentum, debitis seruatis circumstantiis?* Bonum planè, & actus Religionis, ad quam si debitus modus in iurando seruetur maximè pertinet.

4. *Licitum ne per creaturas iurare?* Ita quidem, neque id est à Christo prohibitum, nec alio positiuo iure, nisi scandalum adsit. Per irracionales absolute iurari non potest, sicuti per rationales, vt Sanctos, & viatores: suo autem modo licitè potest: nullo autem modo per daemones, & damnatos.

5. *Differunt ne specie iuramenta per Deum & creaturas?* Absolute loquendo non differunt; si tamen creaturæ secundùm se sumptæ accipiuntur, sic utique differunt.

6. *Quinam iuramenti finis?* Confirmatio veritatis: ad eam etenim iuramentum comparatur sicut principia ad conclusionem.

7. *Quotuplex est iuramentum?* Quadruplex. Assertorium, in quo affirmatur, aut negatur aliquid præsens, vel præteritum. Promissorium, in quo futurum affirmatur, vel negatur promittendo. Comminatorium, in quo promittitur malum pœnæ. Execratorium, in quo siue promittendo, siue asserendo, aliquid affirmatur, vel negatur, sibi apponente pœnam iurante. Comminatorium quidem ad Promissorium, Execratorium autem ad Promissorium, & Assertorium reuocatur.

8. *Assigna iuramenti materiam & formam?* Materia quidem res contingens esse debet: verba autem, sufficientiæve signa sunt ad formam. Verum ex parte formæ triplex est. Primum verba'e, cum sit solis verbis. Secundum corporale, cum solis corporis actionibus geritur. Tertium mixtum, cum signum ex verbis factisque compositum est.

CAPVT II.

De Iuramenti conditionibus.

5. *Quanam adesse Iuramento conditiones requiruntur ex parte eius, per quem iuratur?* Debet per Deum verum fieri, vt obliget, siue explicitè, siue implicitè per creaturas in ordine ad Deum. Nam si per falsos Deos fiat, non obligat, nisi ratione erroneæ conscientiæ. Ideo infideles conuersi ad sua iuramenta non tenentur, licet tamen pacta inter eos inita firma sint ex obligatione iustitiæ, vel fidelitatis. Nec fidelis si per Deos iuret ex vi iuramenti adstrictus est. Nec iuramentum

Examen III. De iuram. circa Mandat. 67

mentum per creaturas, quæ Deus existimentur, vt sol, &c. verum est. Qui per Dæmonem iurat, non manet obligatus, nisi ex falsa conscientia verum iuramentum ab aliquo censeatur. Num per Sanctos Angelos, vel Homines obligaret, si ex intentione iurantis in eorum auctoritate sisteretur? Minimè ex vi iuramenti; obligaret tamen (vti aduertit Filliucius) ex virtute Dulciæ, quæ Sanctis exhibetur, illa promissio sub graui peccato. Iuramentum per creaturas sine ordine ad Deum non solum non obligat, verum nec qui fallum, per lapidem iurat, periurus est, nisi vel idolum intelligatur, quo verus Deus errore censeatur: vel quid consecratum, & sanctum, tanquam creatura & scabellum Dei, quo pacto periurus esset.

I. Ex parte item illius, qui iurat, quanam requiruntur conditiones? Necessaria est libera voluntas eius, ideoque intentio deliberata, qualis ad mortale peccatum satis esset. Qui igitur iurare non intendit, non obligatur. *Intendo iurare, sed non intendo promittere, num obligor?* Ita planè: intentio enim non se obligandi cum iuratur, iuramenti obligationem non tollit, siue homini, siue Deo iuramentum præstetur. *Simulatum iuramentum num obligat?* Cum prudenti sit amphibologia, & absque alterius iniustitia, non obligat, quia verum iuramentum non est; quando verò dolo malo fit licet ex vi iuramenti directè non obliget, teneris tamen ad illud implendum iuxta sensum intentum, & obligaris præterea ratione iniustitiæ, & damni inde secuti. *Exortum ne per iniuriam obligat?* Maximè, si absque peccato impleri possit; quia absolute voluntarium. Et quamuis latroni factum irritum sit iure naturæ, confirmat tamen assertionem, quamuis minimè promissionem. Hinc iuramentum de soluendis vsuris introductorium dicitur, affert enim obligationem, & confirmat assertionem: *Soluam tibi vsuras. Iuramentum ne ex metu sine iniuria illatum obligat?* Maximè; & etiamsi intercedat iniuria, vim habet obligandi, si de materia capaci sit, & impleri honestè possit. *Obligat ne factum per errorem.* Si error sit in substantia rei, non obligat; error enim siue det causam contractui, siue incidat in contractum, obligationem auferit; si verò sit circa extrinsecam causam, non irritat, nisi materiam substantialem afficeret.

II. Quanam denique conditiones requiruntur ex parte materis, circa quam fit iuramentum? De te bona debet fieri, & ita emissum obligat quantum est ex se, nisi maius bonum impediatur. *Quid si maiori bono repugnat?* Probabile quidem

est promissorium non obligare; at contrarium reputo probabilius. *Si sit de re mortaliter mala?* Non obligat, neque de mala venialiter. *Si sit de re indifferenti?* Etiam non obligat, nisi ad honestum finem referatur. *Num si fiat de mali operis omissione obligabit?* Ita equidem; minimè autem de opere supererogationis, neque de mala re per diuinam legem positivam prohibita, neque factum contra prius iuramentum, aut votum, aut simplicem promissionem, modò honesta fuerit; neque si de re sit humana lege prohibita, vt Canonica, vel Ciuili, modò hæc de re sit, quæ sine peccato seruari possit; neque contra bonos mores naturales. *Non obligat iuramentum illicitè factum?* Potest obligare, modò ex illicita materia non sit, nec illicitæ promissioni iungatur.

CAPVT III.

*De tribus conditionibus requisitis ad Iuramenti
sanctitatem, & de grauitate
transgressionis.*

- §. 1. *Tres conditiones ad iuramenti sanctitatem.*
12. **Q**uidnam in iuramento requiritur, vt sanctum sit? Tres conditiones habere debet, vt scilicet adsit veritas, iustitia, & iudicium: sine veritate est mendax: sine iustitia, hoc est, cum sit de re illicita, est iniquum: sine iudicio, hoc est, debita reuerentia, seu exigente occasione & necessitate, est indecens. Ex defectu trium harum proprietatum iuramentum est peccatum.
13. *Quòdnam peccatum est veritatis defectus?* Mortale semper siue materia sit grauis, siue leuis, imò quò res est leuior, eò grauius crimen. Incertum igitur, pro certo iurare, mortiferum est semper, & qui habitum pro falso iurat, licet verum sit aliàs, periurus est; secus si probabiliter putauit verum, licet aliàs falsum esset. Sub dubio iurare, semper mortale, licet verum sit; quia me periurio expono. *Num consuetudo iurandi mortalis sit?* Si cum veritate fiat, mortale peccatum non est; secus si promiscuè, hoc est, etiam cum admixta frequenter falsitate, sine debita addita cautela, tunc enim iuramenta illa periuria censentur: secus si cautela plerumque adhibeatur, licet aliquando quis in falsum prolabatur.
- §. 2. *Transgressio iuramenti.*
14. *Est ne mortale crimen defectus iustitiæ?* Profectò mortalis est defectus huiusmodi in materia graui, venialis autem

rem in leui materia. v.g. iuro per Deum me ab hoste vindictam sumpturum: si vindicta sit grauis, grauius deliqui; si leuis, leuiter. *Quid si non intendam implere, sed terroris gratia solummodo iuravi?* Siue grauis vindictae verba sint, siue leuis, mortale crimen est; qui veritas abest. Vnde in leui materia, quando v.g. parentes, aut domini filiis aut famulis, adhibito iuramento minas iactant, oportet implendi habere intentionem, licet iniusta sit vindicta; quia illa leuis iniustitia solummodo venialis est, at intentionis defectus mortalis, ob absentiam veritatis. *Quidnam postquam cum intentione iuravi leuem filij, v.gr. aut famuli percussorem, matrem v. iuratare, non impleui?* Si supplicium illud erat iniustum, facius non opere exequi: quia venialis executio, sicut venialis iuramenti iniustitia; si autem iusta vindicta, in re graui, scilicet, quando ex indulgentia graue malum exoritur, mortale est in re leui: veniale non adimplere. *An mortale non implere iuramentum promissorium?* Non semper, vt si de re sit illicita; alioqui si licita res sit, & voluntarie non impleatur, mortale est, nisi materiae leuitas excuset. *Peccatum ne absque intentione iurare?* Iurare quidem non absque intentione implendi (de quo supra) sed absque iurandi intentione, ex genere mortale est, etiam si cum veritate: non autem mortale, cum iniuste exigitur iuramentum. *Iuro rem malam impossibilem, grauius ne delinquo?* Non, si cum ignorantia iuras, quod sit impossibile. *Iuro me peccatum commissurum: quoniam me crimine illo?* De veniali committendo, veniale iuramentum est: de mortali, mortale.

13. *Iuramentum absque iudicio aut necessitate, est ne mortale?* Non, sed solum veniale, nisi modus incautus, & temerarius esset.

CAPVT IV.

De iuramenti amphibologia.

16. **V**Ti in iuramento amphibologia, hoc est, verbis alio sensu, quam alius accipiat, est ne peccatum? Malum intrinsecè non est, saepe peccatum esse potest. Ex causa quidem honesta periurium dici non potest, & si verba sint æquiuoca, ex honesta causa amphibologia vti licitum est. Si tantum huiusmodi æquiuocatio sit in mente, nec eam verba ipsa includant, probabilis sententia est, haud licitum esse iurare: sed probabilius illicitum non esse.

E 3

17. Verba

17. *Verba ne aliqua honestari possunt, ut iuramenta non sint, licet communiter iuramenta habeantur?* Pluribus Sanchez huic quæstioni satisfacit, consulendus. Interea nonnulla verba huiusmodi à iuramento libero, *In mea conscientia*, cum intendo animum ipsum exponere, iuramentum est: cum solum cognitionem, minime. *Per salutem meam, Per meam vitam, sic Deus me adiuuet, &c.* Si intendo animum ipsum periculo addicere, iuramentum est: si non animum, sed exteriorem viuendi rationem, ut est *cibus, potus, cultus, aer, &c.* non est ex Saa & aliorum sensu iuramentum. Alios loquendi modos adinuenit desiderium non peierandi, scilicet, *Possum iurare per Deum, per Christum: iurabo per Deum; si iuro per Deum, quare mihi fidem non praestas?* Qui quidem loquendi modi licet imperitis, vel incautis iuramenta videantur, verè, cum nihil affirmetur, sed suspensa sit oratio, iuramenta non sunt.

C A P V T V.

De commutatione, dispensatione, & interpretatione iuramenti.

18. **P**otest ne iuramenti obligatio auferri? Variis equidem modis. Primò, irritatione, cum iuramentum auferitur ex parte materiae, ob dominatiuam potestatem v. g. parentis, mariti. Secundò, Dispensatione, cum eius obligatio soluitur per superioris facultatem. Tertio, Condonatione, siue relaxatione, cum obligatio à creditore remittitur. Et quidem Promissorium potest irritari, nec in huiusmodi irritatione causa requiritur ad valorem.

19. *Quinam irritandi iuramenta obtinent potestatem?* Papa irritat ex materia ipsi subiecta, ut etiam laicus Princeps, nec non parentes re alia & personalia filiorum iuramenta, domini seniorum, tutores pupillorum in quibusdam casibus. Directè absque materiae mutatione probabile est, irritari non posse. Homini factum per condonationem auferitur, ut dixi etiam si intuitu Dei factum sit: & certè huiusmodi condonatio peti potest ab eo, in cuius utilitatem iuramentum factum esset. *Mutuo iurantes per modum reciproca promissionis, in mutuam utilitatem facti:* Remittere ad inuicem possunt; si intuitu diuini seruitij non possunt. *Quid si vnus ex pietate in Deum, alter verò solo respectu humani contractus iurauerint?*

vint? Remittēte vno, v.g. paupere promissa à diuite sponsalia propter Deum, diues liberatur.

20. *Potest ne in promissorio dispensari? Et quisnam dispensandi facultate fungitur?* Potest quidem per subtractionem materia, qua dispensans vice Dei debitum remittit, vel commutat in aliud. Et quidem Episcopi ordinariam potestatem in dispensando habent, præterquam in reservata.

21. *Num iuramenta homini præstita absque eius consensu relaxantur?* Minimè, nisi cum turpitudine creditoris esset, tunc enim, eo invito, relaxari possunt.

22. *Qua autem Deo soli sunt facta?* Papa cuncta relaxat, Episcopus suorum non reservata subditorum. Civilis potestas non relaxat, neque dispensat hoc modo. Etiam periurus dispensari potest, siue periurium occultam sit, siue publicum.

23. *Requiritur ne causa relaxationi?* Maximè, & sola turpido ex parte iuramentum exigentis, satis est; vt etiam graui cum iniuria quilibet metus.

C A P V T I V.

De Blasphemia, & Maledictis.

24. *Quid est Blasphemia?* Laus Dei, quæ in secundo Præcepto continetur, manifestatio quædam est alicuius excellentiæ cum affectu voluntatis. Laudi opponitur Blasphemia, verbum scilicet maledictionis, conuitij, vel contumeliæ in Deum. *Non omnis Blasphemia contra fidem.* Non; quia nec omnis cum interiore assensu falsi.

S. I.
Blasphemia.

25. *Quæduplex illa?* Multiplex, tum ratione verbi quod in Deum profertur; tum ratione formæ loquendi; tum ratione obiecti, in quod contumeliosum verbum effertur; tum denique ratione grauitatis.

26. *Si quando effertur in Sanctos erit ne Blasphemia?* Erit planè, si simul de Deo cogiteretur intentione illi detrahendi; vel proferatur in Sanctum sicuti in amicum, vel ministrum Dei: si tantùm consideretur excellentia sanctitatis, in qua talis respectus fundatur; tunc enim erit tantum imperfectè, & indirectè Blasphemia.

27. *Quodnam peccatum Blasphemia?* Ex suo genere peccatum mortale & quidem inter grauissima, grauius tamen odium Dei, hæresis, & desperatio, Distinguitur eius malitia

ab infidelitate, atque periurio, & omnes eiusdem speciei sunt, si hæreticales excipias. Denique quæ in Deum, & in Sanctos effertur, ad eandem speciem malitiam reuocatur.

28. Num aliquando venialis Blasphemia? Consuetudo quidem absque aduertentia, lethale peccatum non facit, eadem autem si voluntas directa, vel interpretatiua blasphemandi adsit, mortale peccatum erit.

§. 2.
Maledicta.

29. Quidnam de maledictionibus in creaturis dicendum? Maledictum contra creaturas, tanquam quid Dei, Blasphemia est. Si rationales maledicantur oprando illis graue malum, mortale crimen est; si leue, veniale. Irrationales verò si secundum se maledicantur, veniale erit, secus si ratione Domini, cui graue malum desideretur; lethale enim peccatum esset. Admonuerim rarò quem cum intentione deliberata maledicere, licet ex præcipitatione sibi plenè desiderare quod imprecatur proximo, videatur. Regulam accipite, quam magis ab experimento, quam auctoritate accepi. Sæpe indignationis feruore maledicta iactas, quæ magis ex præcipitatione indignationis, quam ex libertate procedunt. Assoles interdum in amicos indignari, vt filios, famulos, vicinos: interdum in inimicos, cum ex inimicitia affectu maledicta prodeunt, plerumque cum plena intentione feruntur: cum autem in amicos, rarissimè ex intentione exoriuntur, sed solùm ex perurbationis ebrietate: vnde lethalia peccata non erunt. Si interrogeris mox post prolationem maledicti, num intendas filium, aut famulum à diabolo arripi? respondebis: Minimè planè. Fateor quosdam tam immoderata passione perturbari solere, vt etiam illo instanti vel filios intendant deperire. Id quod prudentia Confessarij ex diligenti examine relinquo.

CAPVT VII.

Praxis, ex Societatis Doctoribus, circa materiam de iuramento, &c.

§. 1. 30. **P**otest quis in foro conscientia iurare, quod à viro fide digno audiuit? Potest, quia non cedit veritati. Attamen id non sufficit in exteriori iudicio, in quo testis tenetur reddere rationem sui dicti. Sanchez *Sum. tom. 1. lib. 3. cap. 4. num. 13.*

31. *Licet*

Examen III. De iuramenti circa Mand. 73

31. Licet ne aliquem inducere ad iurandum falsum, quod tamen ipse iuraturus ex ignorantia verum putat? Negat Azor. Azor. tom. 1. lib. 4. c. 11. quest. 1. quia teneor vitare crimen in altero. Affirmat autem Petrus Hurtado 2. 2. d. 173. sect. 16. §. 199. Hurt. quia proximus tunc non inducitur ad effectum formaliter malum, cum ille iurando non delinquat; nec materialiter, cum potius mutari hic & nunc sit bona, quàm mala: nempe actus Religionis, & honoris Dei.

32. Possum autem conscius veri, inducere alium ad iurandum id, quod ille ignorat? Minimè, nisi iuraturus prius sibi persuadeat rem ita esse fundamento probabili; quia iurare sine dictamine pratico de honestate iuramenti, est mortale. Hurtado citat. sect. 5. §. 200. Hurt.

33. Licet ne, petere iuramentum ab eo, quem timeo, falsò iuraturum? Licet, dummodo non petatur, vt iuret falsum, & ad sit iusta causa petendi iuramentum: vt necessitas, vt utilitas; quia non teneor abstinere à petendo actum cum graui damno, quàm quis bene & male præstare potest: quamuis ex sua malitia sit iniquè præstaturus. Sic Suar. de Rel. t. 2. l. 3. c. 15. n. 10. Suar.

34. Licetum ne ex iusta causa iuranti vti amphibologia, seu equiuocatione, proferendo scilicet iuramentum, quod à circumstantibus in sensu communi accipiatur, quo autem proferens aliud subintelligat? Affirmat Sanch. sum. tom. 1. lib. 3. c. 6. n. 15. Sanch.

Exemplis practicis confirmo. A iudice interrogatus cum iuramento, an Franciscum interfeceris? Si illum in propriam defensionem interfecisti, negare potes; subintelligendo de homicidio criminoso. Lessius lib. 2. dub. 9. n. 47. Si est probabilis opinio, quod taxa alicuius rei sit iniusta, & propterea venditor falsis ponderibus, vel aliàs iniustitiam sibi compensat: à iudice postea interrogatus, potest id totum iureiurando negare: subintelligendo, se iniuste non egisse. Sanch. sum. tom. 1. lib. 3. cap. 6. n. 29. Sanch. Sacerdos interrogatus de peccato in confessione audito, potest respondere etiam (si opus est) addito iuramento se nihil tale in confessione audisse, subintelligendo, tanquam priuatum hominem. Aliqua tibi necessaria bona abscondis, ne à creditore capiantur, & cogaris mendicare: potes interrogatus à iudice iurare, te nulla abscondita habere, subintelligendo, quæ tenearis manifestare. Potest quis iurare latroni, daturum se pecunias absque intentione dandi, hac retentione mentali vtendo: Dabo, si tenear. Adultera rogata à marito, an admiserit adulterium: potest negatiuè iurare; concipiendo mente aliud, diem ab eo, quo illud admisit. Veniens è loco, qui falsò creditur peste infectus:

- Sanch. rogatus potest iurare, se inde non venire; subintelligendo tanquam è loco pestilenti. Omnia ex Sanchez, & alijs.
35. Num iurare verbis æquiuocis sine iusta causa, v. gr. quod Princeps sit in aula, intelligendo pictum, lethale peccatum? Affirmat Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 9. num. 46. Probabilis Sanchez sum. tom. 1. lib. 3. cap. 6. num. 22. negat; quia huic iuramento deest solum iudicium, seu discretio, modo id non fiat in fraudem tertij: aut in iudicio, dum Iudex iuridice interrogat. At iuramentum, cui deficit sola discretio, solum est veniale.
- Turr. 36. *Quæserim, an iuramenta falsa inaduertenter prolata ex praua consuetudine sint peccata mortalia?* Afferuit Torres 2. 2. quæst. 98. art. 3. d. 3. quia sunt voluntaria in causa ob prauam consuetudinem non correctam, Probabiliter alij negant; quia vbi quis per propositum non iurandi falsum, prauam consuetudinem retractauit: falsa ea iuramenta non sunt amplius voluntaria nec in se, nec in causa.
- Less. 37. *Fictæ promissioni iuramentum adieci: teneor ne adimplere?* Afferit Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 8. num. 38. quia hoc est de natura iuramenti promissorij, & iurans tenetur efficere, vt iuramentum sit verum, si potest, ne adduxerit Deum in testem falsi. At alij negant; quia iuramentum naturam sequitur promissionis, cui adnectitur.
38. *Metu aut dolo additur iuramentum contractui inuálido, & à iure probato, v. g. iurat quis latroni minitanti dare aureorum quantitatem: obligat ne in conscientia iuramentum?*
- Becan. obligare existimat Becanus 2. 2. q. 89. quia nec iure naturæ nec humano irritum est. Addit huiusmodi iuramenta relaxari posse ab Episcopo, & per Bullam commutari. At Azorius tom. 1. lib. 12. c. 7. q. 2. contrarium asseruit.
- Azor. 39. *Iuramenta seruandi statuta civitatum, Collegiorum &c. obligant ne sub graui piaculo?* Si sunt in vsu obligant planè: si recepta vsu non sunt, aut per vsum contrarium abrogata, non obligant, quia iurante intelligunt statuta seruare more recepto. At tunc materia iuramenti violati erit mortale periurium quando tanti momenti est, vt secluso iuramento statutum ratione materiæ ad mortale obligaret. Sanchez sum. tom. 1. lib. 3. c. 14. n. 10. Qui admonet iuramenti obligationem cessare, si statutum esset ab habente potestatem reuocatum.
- Sanch. 40. *Possim ne dum in graui materia iuro, me ad solam venialem culpam obligare?* Minimè; quia non possum limitare obligationem, cum Deum in testimonium rei adduco promissa. Suarez 3. p. tom. 4. d. 38. sect. 7. n. 5.
- Suar.

Examen III. De iuramento circa Mand. 75

41. Promisi aliquid addito iuramento. v.g. centum argenteos me pauperibus erogaturum : teneor ne prestare promissum cum intentione satisfaciendi pro iuramento? Non, quia absque huiusmodi intentione iam praestatur, quod gerere iuravi. Sanch. sum. tom. 1. lib. 1. c. 13. n. 18. Addit Lessius lib. 1. c. 37. dub. 10. n. 59. iuramentum impleri etiam si res iurata praestetur cum animo expresso non satisfaciendi iuramento. Scio Suarium de Rel. tom. 2. lib. 4. c. 26. n. 8. contrarium tradidisse.

Sanch.
Less.

Suar.

42. Propositum non ludendi iuramento confirmari; valet ne, etiam si iurans haberem intentionem abstinendi à ludo modico, quantitatis, qui secluso voto esset actus virtutis? Obligare aasserit Sanchez sum. tom. 1. lib. 3. c. 18. n. 2. & 3. Admittit tamen materia paruitatem.

Sanch.

43. Iurat quis non bibiturum vinum, quondam peccati grauis reus erit? Materia grauis culpae erit tantum vini, quantum pro vno potatu moderatè bibente sufficeret. Sanch. sum. tom. 1. lib. 4. c. 12. num. 21. At qui minus vini hauriret, leuiter peccaret.

44. Igitur dari in iuramento promissorio materia paruitatem existimas? Datur planè ex multorum Doctorum sententia; quia si datur in violatione voti, cur non dabitur in violatione iuramenti, cuius minor obligatio. D. Thoma 2. 2. q. 89. art. 8. auctore? Igitur iurans, per annum quotidie semel Ave Maria recitare, non peccat mortaliter, etiam si per totum annum omittat. Cur datur in promissorio materia leuitas, & non in aasseritorio? Quia quamuis res iurata sit parua, non tamen parua iniuria Numinis, in testem falsitatis adducti. Scio Lessium lib. 2. c. 42. dub. 5. n. 23. contrariae sententiae quoad promissarij leuitatem hærescere.

Lessius.

45. Rogo, an omnes blasphemiae sint eiusdem speciei? Negat Petrus Hurtado 2. 2. d. 91. sect. 12. §. 54. probans blasphemias haereticas specie differre ab imprecatiuis, & in confessione distinctè explicandas; quia diuersum conuitium est assertio rei turpis, ac imprecatio. Addit etiam specie differre blasphemias in Deum, & in Sanctos; quia per blasphemias in Deum violatur Religio; per blasphemias in Sanctos, Dulia; à qua quia Perdulia, aut differt specie, aut est valde maior intra eandem speciem, blasphemia in Deiparam seorsum in confessione explicandas.

§. 2.
De Blasphemia.

46. An blasphemia, amasiam Deam vocitare suam, aut suum idolum? Non; quia hæc verba non accipiuntur in sensu proprio, sed hyperbolico. Hurt. de Mend. 2. 2. d. 91. sect. 4. §. 16.

Hurtado

47. Quodnam peccatum blasphemia? Ex genere suo mortale

rale est. *In blasphemis in Deum datur ne paruitas materiæ? Nō, quia quævis virtuti Religionis notabiliter aduersatur. Quid de blasphemis in Sanctos? Paruitatem materiæ multi Doctores admittunt, si verba attingant Sanctos non vt Sancti sunt, sed ex alio respectu. At alij probabilius non subscribunt; quia in rebus tanti momenti locus est illicitus. Scio aliquem vniuersaliter docere in blasphemis paruitatem materiæ dari; quia non est maior ratio, cur in aliis peccatis detur. Vnde asserit solum esse veniale, verba sacræ Scripturæ absque debita reuerentia rebus ridiculis adaptare. Non probo. Ex Sanchez & alijs.*

Sanch.

48. *Num ex defectu deliberationis possit esse in Deum blasphemia venialis etiam in iis, qui ex consuetudine blasphemis vtuntur? Ita planè; quia vbi pœnitens prauam consuetudinè per pœnitentiam retractauit, si deinde inaduertenter incidat in blasphemiam, non ei ad peccatum imputabitur; quia non est voluntarium in se, nec in causa; vt de iuramento exposuimus. Layman. lib. I. tract. I. c. 3. n. 6.*

De iuramento varia.

49. *Quotuplex in promissorio iuramento obligatio? Directè obligat Deo, nisi cum humana promissione iungatur; tunc enim ad vtrumque obligatio nascitur, Deo scilicet & homini ex promissione simplici, quæ quidem per iuramentum augeatur non modò extensiuè, sed etiam intensiuè: non tamen ita diuersæ speciei obligatio consurgat. Ex Filliucio accepi.*

Filliuc.

50. *Præstari ne iuramentum potest per procuratorem? Ex rei natura posse affirmat Filliucius, quamuis humano iure personaliter debet emitti.*

Filliuc.

51. *Potest ne communitas iuramento obligari? Maximè, ad quod singuli requiruntur de communitate, vel saltem pars maior. Ex eodem.*

Filliuc.

52. *Transit ne iuramentum ad iurantis successores? Minimè (ait Filliucius) vinculum enim personale est. At ad successores eius, cui iuratur, utique transit.*

Filliuc.

53. *Quidam de iuramenti interpretatione? Ex duobus maximè principiis pendere asserit idem Doctor. Primum est, iudicandum esse iuxta naturam actus, cui adiungitur. Alterum strictè interpretandum esse, quoad materiæ, & verba permiserint. In dubio de iuramento præstato, nec ne? Haud obligare docet Filliucius, idem, si dubium sit de verborum significatione. Dubius autem de intentione? Obligatur, si certus est de iuramento: vt etiam dubius de impletione, certus de facto, ad implendum tenetur. Si dubium, an de re licita factum sit?*

Filliuc.

Tunc implendum in eo, quod de re licita possit esse: vbi autem

tem

tem dubia materia iuramenti esset, non obligaret. Idem, Patar.

54. *Transfertur ne iuramentum ad materiam commutatam?* Non transferri probabile *Fillicius* reputat, attamen transferri *Fillicius* asserit probabilius.

55. *Iuramentum de seruandis statutis ciuitatis, &c. extenditur ne ad statuta, qua in desuetudinem abiire?* Minimè; cum enim per contrariam consuetudinem sint abrogata, illa non obseruantes periuri non sunt. *Sanchez* ita.

56. *Iuramentum promissorium de faciendo peccato veniali quodnam peccatum est?* Veniale tantum esse *Sanchez* idem *Sanchez* affirmat.

57. *Num liceat per falsos Deos ad iurandum inducere?* Determinatè inducere mortale crimen est; petere verò iuramentum ab eo, qui per Deos falsos est iuraturus, per se malum non est, si debito modo fiat. Sic *Fillicius*.

58. *Indica periuri pœnas.* Nec censuram, nec inhabilitatem vllam incurrit: aliquando ciuilis incurritur infamia: Canonica verò tantum, cum publicum præstatur cum malitia periurij. Insuper illa etiam pœna periurus plecti solet, vt in testem non admittatur. Porro blasphemia notoria iure communi non est Episcopo referuata, nec ad publicè blasphemantem arguendum correctionis præceptum obligat, nisi spes emendationis effulgeat. Ex *Fillicio* carptim.

59. *Num permissum omnibus iudicialiter iurare?* Non, quia masculis ante decimum quartum annum, & puellis ante duodecimum, iuramentum solemne in iudicio in causis ciuilibus interdicitur.

60. *An ratione circumstantiarum periurium possit esse veniale, scilicet ratione leuitatis materia, vel coactionis, vel ignorantia, vel inaduertentia, vel ioci, seu intentionis non iurandi?* Prædictis addiderim ex *Busæo*, Periurium in iuramento assertorio etiam in materia leui, semper mortale est: in promissorio veniale. Periuria coacta venialia sunt secundum *Panormit.* Sed assero mortalia esse cum *D. Thoma*; quia coactio periurium non efficit inuoluntarium. Ignorantia si crassa sit, vel affectata, à mortali non excusat; si verò sit inuincibilis & improbabilis, excusat à mortali, inò à veniali, si debita diligentia sit adhibita. Addo tamen peccare mortaliter eum, qui de re de qua dubitet, iurat sicut de certa. Inaduertentia excusat à mortali, quando lingua mentem præcurrit. Locus denique à mortali non excusat.